

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

**УТВЪРДЕН СЪС ЗАПОВЕД: РД-962/16.12.2014 г.
НА МИНИСТЪРА НА ОКОЛНАТА СРЕДА И
ВОДИТЕ**

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
за опазване
на растителния вид Немска жълтуга
(*Genista germanica* L.)
в България
2014 – 2023 г.

СОФИЯ, 2014 г.

Планът за действие е разработен в **Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН** в рамките на **проект Life08NAT/BG/279** *“Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати”* (www.bulplantnet-bg.s-kay.com), финансиран от Програмата на ЕС за околна среда Life+ и МОСВ.

Автори: доц. д-р Райна Начева (renimoss@bio.bas.bg), гл. ас. Даниела Иванова (dani@bio.bas.bg)

СЪДЪРЖАНИЕ

1. РЕЗЮМЕ	1
2. УВОД	3
2.1. Основание за разработване на плана	3
2.2. Процес на разработване на плана	3
2.3. Цел на плана за действие	4
2.3.1. Основна цел	4
2.3.2. Второстепенни цели	5
3. ПРИРОДОЗАЩИТЕН И ЗАКОНОВ СТАТУС	5
3.1. Природозащитен статус	5
3.2. Законов статус	5
4. ОСНОВНИ СВЕДЕНИЯ ЗА ВИДА В СТРАНАТА	6
4.1. Таксономия и номенклатура	6
4.2. Биология на вида	6
4.3. Разпространение	7
4.4. Екология на вида	8
4.5. Състояние на (суб)популациите, собственост и ползване на земите	9
4.6. Данни за отглеждане на вида в контролирани условия	9
5. ЗАПЛАХИ И ЛИМИТИРАЩИ ФАКТОРИ	9
5.1. Неподлежащи на управление фактори	10
5.1.1. Популационно-биологични фактори	10
5.1.2. Конкуренция от страна на други видове	10
5.1.3. Климатични промени – уязвимост на вида	10
5.1.4. Съществени социално-икономически промени	10
5.2. Подлежащи на управление фактори	10
5.2.1. Влошаване и разрушаване на местообитания	10
5.2.2. Пряко унищожаване	11
5.2.3. Причинени от човешка дейност	11
5.2.4. Въздействие на социално-икономически фактори от управляем характер	11
5.2.5. Инвазивни чужди видове	11
5.2.6. Случайни фактори	11
6. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ	12
6.1. Опазване на местообитания	12
6.2. Преки природозащитни мерки, изследователски мерки и мониторинг	14

6.3. Повишаване осведомеността за вида и необходимостта от опазването му	14
7. НЕОБХОДИМИ ПРИРОДОЗАЩИТНИ ДЕЙСТВИЯ	14
7.1. Политики и законодателство	15
7.2. Пряко опазване и възстановяване на вида и естествените му местообитания – <i>in situ</i> и <i>ex situ</i>	15
7.3. Изследвания и мониторинг	16
7.4. Повишаване на осведомеността, природозащитната култура и уменията за опазване на вида	17
7.5. Адаптивни и смекчаващи мерки	18
8. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА	18
9. БЮДЖЕТ И ГРАФИК ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО НА НАБЕЛЯЗАНИТЕ ДЕЙНОСТИ	19
10. ПРИЛОЖЕНИЯ	26
Приложение 1. Списък на използваните съкращения.	27
Приложение 2. Библиография.	28
Приложение 3. Снимков материал на вида, неговите местообитания, заплахи и лимитиращи фактори и предприети мерки за опазване.	29
Приложение 4. Методика за наблюдение и оценка на популациите и находищата.	33
Приложение 5. План за мониторинг и Стандартна бланка за наблюдение на популациите.	34
Приложение 6. Методика и протокол за събиране, съхранение и предоставяне на семена.	43
Приложение 7. Карта на известните находища на вида.	47
Приложение 8. Индикативна карта за находището.	48
Приложение 9. Заповеди за обявяване на защитени територии.	49

1. РЕЗЮМЕ

Разработването на Планове за действие за застрашени растителни и животински видове е един от основните подходи в природозащитната дейност в България. Те представляват механизъм за осигуряване на запазването и устойчивото съществуване на ценни видове и допринасят както за опазване на биологичното разнообразие на национално ниво, така и за постигане на целите на Конвенцията за биологично разнообразие в международен план.

Разработването на План за действие за опазване на Немската жълтуга (*Genista germanica* L.) се осъществява в рамките на проект "Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати", чийто обект са видове висши растения с висока консервационна стойност, които се нуждаят от спешни мерки за опазване. Планът за действие за опазване на популациите на Немската жълтуга в България е разработен на базата на изследвания върху разпространението, числеността, състоянието на субпопулациите и тенденциите в тях през периода 2010–2013 г., естествените местообитания, анализ на съществуващите естествени и антропогенни фактори, които оказват влияние върху вида, както и начините за тяхното преодоляване. Целта на Плана е да осигури опазването, устойчивото управление и дългосрочното съществуване на популациите и местообитанията на този изключително рядък вид чрез набелязване на конкретни мерки и дейности.

Немската жълтуга е сред приоритетните за опазване растителни видове в страната, за които се предвижда разработване на План за действие, тъй като е включен в Приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие. В България видът е включен в *Червена книга на Република България, Т. 1. Растения и гъби* с категория „Критично застрашен“. Популацията на вида попада изцяло в границите на защитена зона BG0001030 „Родопи-Западни“ (за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна) и в защитена зона BG0002063 „Западни Родопи“ (за опазване на дивите птици) от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 в България.

Географският ареал на вида включва Европа (от Югозападна Франция до Централна Русия и от Швеция до България и Централна Италия). В България той е разпространен в Западните Родопи, в района около язовирите Тошков чарк и Широка поляна, на 1420–1550 м надм. вис. Популацията на Немската жълтуга е силно фрагментирана, с линеен характер. Видът се среща в много специфично местообитание – основно по крайпътните шкарпи, на границата между гората и горските пътища или поляни. В по-редки случаи растения са намирани по тревисти места на границата на гората. Общата площ на находището е около 2–3 ха; числеността на индивидите е по-малко от 1500, като те са разпределени на групи или поединично. Собствеността на земите в местообитанието на вида е държавна частна.

Популацията на Немската жълтуга е силно уязвима. С най-висока степен на въздействие са както популационно-биологични, така и антропогенни заплахи и влияния:

– Слаба конкурентоспособност, поради което видът е изчезнал от голяма част от известните в миналото находища, вследствие на увеличаване на участието на храсти и дървета в местообитанията. Това води до критична промяна в условията на средата;

– Ниска възпроизводителна способност и слаб потенциал за размножаване и разселване, вследствие на което ефективността на семенната продукция е непостоянна през годините;

– Провеждане на горскостопански мероприятия (например свличане и складиране на дървен материал) през и директно върху групи от Немска жълтуга или в

непосредствена близост до местообитанието, което води до неговото влошаване и до унищожаване на индивиди;

- Разораване на подходящите местообитания с цел залесяване, създаване на горски разсадници или дивечови ниви, което води до влошаване и/или физическо разрушаване на местообитания, както и до пряка гибел на индивиди;

- Интензивно ползване на горските пътища – преминаването на камиони с дървен материал или на машини, разчистващи снега през зимата води до пряко унищожаване на индивиди, когато машините засегнат крайпътните шарпи.

Биологичните особености и специфичните екологични изисквания на вида, заедно със съществуващите заплахи за популацията и нейното местообитание, обуславят необходимостта от предприемане на спешни мерки за защита. В рамките на проект "*Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати*" е проведено селективно почистване в продължение на три години на клони, смърчови и бялборови фиданки, които угнетяват храстчетата на Немската жълтуга. Изградена е ограда около част от субпопулациите, която маркира и предпазва находищата на вида.

Предвид посочените заплахи и въздействия и във връзка с опазване на субпопулациите и местообитанията е необходимо да бъдат предприети още редица мерки, по-важните от които са:

- Провеждане на *in situ* дейности за поддържане на оптимални условия в местообитанието и подпомагане на оцеляването на вида;

- Запазване на генетичен материал в семенни генбанки и в *ex situ* колекции;

- Провеждане на научни изследвания с оглед осигуряване на по-ефективното опазване на вида;

- Провеждане на дългосрочен ежегоден мониторинг върху състоянието на популацията и местообитанията;

- Провеждане на широка обществена информационна и разяснителна кампания по места с природозащитна цел.

2. УВОД

2.1. Основание за разработване на плана

Законът за биологичното разнообразие (ДВ, обн. бр. 77/09.08.2002 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 94/16.11.2007 г.) предвижда създаването на Планове за действие за растителни и животински видове, които са застрашени в международен мащаб и за опазването им са необходими мерки в цялата област на естественото им разпространение и/или видове, състоянието на чиито популации в България не е благоприятно (Чл. 52, т. 1 и т. 2). Условието и редът за разработване на планове за действие за видове се определят с Наредба № 5 / 01.08.2003 г. на МОСВ и МЗГ (във връзка с чл. 57 от Закона за биологичното разнообразие).

Плановите за действие, като механизъм за осигуряване на опазването и устойчивото съществуване на ценни от флората и фауната видове, допринасят за постигане на целите на Конвенцията за биологично разнообразие. Плановите за действие за опазване на видове с консервационно значение са ефективно средство за обобщаване на наличната информация за съответния рядък вид и представянето ѝ във форма, удобна за ползване от органите, свързани с опазването и устойчивото управление на околната среда. За разработването на такива планове е необходима информация, покриваща в максимална степен биологията и екологията на съответния вид, неговото разпространение, състоянието на находищата му, както и факторите, оказващи неблагоприятно въздействие върху неговите популации.

Растителният вид Немска жълтуга (*Genista germanica* L.) е вид с висока консервационна стойност, отговарящ на изискванията за видове, за опазването на които се разработват Планове за действие – застрашен вид със силно ограничено разпространение в България. Той е сред приоритетните растителни видове в страната, за които се предвижда разработване на Планове за действие, тъй като е включен в Приложение № 3 към Закона за биологичното разнообразие (Чл. 53, т. 2). Като целеви вид от проекта "Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растенията от българската флора по модела на растителните микрорезервати" (Life08 NAT/BG/000279) за неговото опазване е предвидено и разработване на План за действие. Концепцията за растителните микрорезервати е създадена в Испания през 1992 год. Целта е опазване на популациите на редки и застрашени растителни видове с единични находища чрез териториална защита на находищата на малки по площ (до 20 ха) защитени територии (обявяване на ЗМ), осъществяване на дългосрочен мониторинг, провеждане на поддържащи и възстановителни дейности в местообитанията, запазване на генетичен материал в условия "ex-situ", повишаване на познанията и активна обществена ангажираност за опазване на вида.

Настоящият план за действие е разработен в съответствие със задание за изготвянето му, съгласувано от Министъра на околната среда и водите.

2.2. Процес на разработване на плана

Настоящият План за действие за опазване на Немската жълтуга е подготвен след проведени наблюдения и изследвания на авторския колектив от Институт по

биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН, в периода 2010 – 2013 г. Използвана е и информация от основните литературни източници за българската флора и колекциите в българските хербариуми (SOM, SO, SOA). Събраните данни за разпространението на вида и състоянието на популациите, характеристиката на естествените местообитания, идентифицираните заплахи от естествен и антропогенен характер, както и начините за тяхното преодоляване са отразени в отделните раздели на Плана. В Плана за действие са включени и непубликувани данни за биологията на вида, събрани в рамките на проект *"Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати"*. Принос за набирането на необходимата информация и обсъжданията имат експерти от РИОСВ – Пазарджик, представители на общинската администрация и представители на ТП "ДГС Родопи". При обработката и анализирането на събраната информация са проведени консултации с експерти от МОСВ и с експерти, разработвали Планове за действие за други растителни видове.

Процесът на разработване на проекта на План за действие включва следните етапи:

Етап 1: 2010–2012 г.

1. Събиране и анализ на наличната информация за вида по литературни и хербарни данни.
2. Извършване на теренни проучвания върху състоянието на популациите и местообитанията, определяне на заплахите, обработка и анализ на теренната информация.

Етап 2: 2012–2013 г.

1. Подготовка на първи вариант на Плана за действие.
2. Вътрешни обсъждания и консултации в процеса на подготовка на Плана за действие.
3. Допълнителни полеви проучвания.

Етап 3: 2014 г.

1. Внасяне на окончателния проект на План за действие в МОСВ.
2. Разглеждане на проекта на План за действие от Националния съвет за биологично разнообразие.
3. Отразяване на евентуални бележки от Националния съвет за биологично разнообразие и подготовка на окончателен вариант.
4. Утвърждаване на Плана за действие от Министъра на околната среда и водите.

2.3. Цел на плана за действие

2.3.1. Основна цел

Основна цел на Плана за действие е да създаде предпоставки и да подпомогне опазването, устойчивото управление и дългосрочното съществуване на популациите и местообитанията на Немската жълтуга в България.

2.3.2. Второстепенни цели

Постигането на основната цел се осъществява чрез:

- ✓ Провеждане на дългосрочен мониторинг на популациите – възможност да се проследява състоянието им и тенденциите за един продължителен период от време и своевременно да се реагира на появили се заплахи.
- ✓ Повишаване на осведомеността и природозащитната култура на обществеността – провеждане на широка обществена информационна и разяснителна кампания по места с природозащитна цел.
- ✓ Провеждане на *in situ* и *ex situ* дейности.

3. ПРИРОДОЗАЩИТЕН И ЗАКОНОВ СТАТУС

3.1. Природозащитен статус

- ✓ Видът е категоризиран като "Критично застрашен" [CR B1ab(ii); C2a(ii)] на национално ниво, съгласно критериите на IUCN (IUCN 2001; 2003a, b), в Червения списък на висшите растения в България (Apostolova, 2009).
- ✓ Включен е в *Червена книга на НР България, Т. 1. Растения* (Велчев, 1984) и в подготвеното за печат ново издание на *Червена книга на Република България, Т. 1. Растения и гъби* (Апостолова, под печат, <http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/>) с категорията "Критично застрашен".

3.2. Законов статус

3.2.1. Международно законодателство

Няма.

3.2.2. Законодателство на Европейския съюз и национално законодателство

Видът е включен в Приложение № 3 на ЗБР, което по силата на чл. 37 определя Немската жълтуга като вид, защитен на територията на България (ЗБР, 2002).

4. ОСНОВНИ СВЕДЕНИЯ ЗА ВИДА В СТРАНАТА

4.1. Таксономия и номенклатура

- **Таксономия и номенклатура.**

Научно название: *Genista germanica* L.

Синоними: няма.

Българско наименование: Немска жълтуга.

Семейство Бобови (*Fabaceae*)

- **Морфологично описание на вида.**

Род Жълтуга (*Genista*) наброява около 72 вида. В България се срещат 12 вида от този род. Растат в разнообразни местообитания – каменисти, тревисти и храсталачни места и в светли гори от морското равнище докъм 2500 м надм. вис., на разнообразна скална основа.

Немската жълтуга е ниско храстче или полухрастче, 10–60 см високо, с многобройни надземни разклонения. В пазвите на листата на миналогодишната част на клонките обикновено се формират прости, до 2 см дълги осилести бодли, но понякога такива липсват върху някои клонки или се развиват само в долната част на стъблата. Листата се прости, елиптични, на върха заострени, почти приседнали, целокрайни, без прилистници, покрити с дълги разперени власинки, особено тези върху младите клонки. Съцветията са разположени по върховете на клонките. Чашката е дълго влакнеста, двуустна, цветовете са жълти. Бобът е дълъг до 1 см и широк до 0.5 см, влакнест, с 1–3 лещовидни, кафяви и гладки семена. (Приложение 3.1). Цъфти VI–VII, плодоноси VII–VIII (IX).

- **Ключови белези, по които видът се отличава от близкородствени видове.**

Видът се разграничава от останалите представители на род Жълтуга у нас по наличието на малки бодли върху миналогодишната част на повечето клонки (в някои случаи много къси) и по наличието на дълги разперени власинки по листата, особено върху младите клонки.

4.2. Биология на вида

- **Биологичен тип.** Немската жълтуга е многогодишно ниско храстче или полухрастче.
- **Жизнена форма.** Според класификационната схема на Raunkiær (Raunkiær, 1934; Vegon & al., 2006) Немската жълтуга се отнася към групата на хамефитите. Това са дребни храстови растения с вдървяващи стъбла, чиито възобновителни пъпки са разположени близо до земята на не повече от 25 см над земната повърхност.
- **Опрашване.** Опрашва се от насекоми, главно пчели и пеперуди.

- **Размножаване.** Размножава се със семена и вегетативно чрез коренови издънки и вкореняване на полегнали клонки (Кузманов, 1976 и собствени данни), като понякога образува групи с клонален произход (Приложение 3.1). Семенното размножаване е затруднено в някои години поради абортиране на голяма част от зародишите. Семената са с добра кълняемост (над 70%, собствени данни), като част от тях поникват още на следващата пролет, а една част остават в покой поне още една година.
- **Стопанско значение.** Немската жълтуга има потенциал за декоративно растение.
- **Хромозомни числа.** До момента в България не са провеждани кариологичните изследвания на Немската жълтуга. В Централна Европа видът показва хромозомно число $2n = 42-44$ (Holub & al., 1970).

4.3. Разпространение

- **Разпространение на вида извън пределите на България**

Европа – от Югозападна Франция до Централна Русия и от Швеция до Централна Италия и България.

- **Разпространението на вида в България**

До средата на ХХ век видът е събиран или съобщаван от няколко места в Западните Родопи: районите на р. Семиза, Горско стопанство Беглика, местн. Лонгурли, Широка лъка (последното находище вероятно е сгрешено, като се е имало предвид Широка поляна, от където съществуват хербарни материали, а в района на Широка лъка няма подходящи местообитания за вида). Тъй като хербарните материали датират от 1930 г. и от 1956 г., авторът на разработката за Немската жълтуга в предходното издание на Червена книга на НР България (Велчев, 1984) я оценява като „Изчезнал вид" поради липсата на данни за него за дълъг период от време. Различни екипи ботаници безуспешно са издирвали растението в района на известните от хербариумите и литературата находища. В момента единственото потвърдено находище се намира в района около язовирите Тошков чарк и Широка поляна. Представлява силно фрагментирана популация, предимно покрай горски пътища. Пространствени данни за популацията са представени в Таблица 1 и Приложения 7 и 8.

Таблица 1. Географски координати на основните субпопулации на Немската жълтуга

Субпопулация	X	Y	Z
1.	264935,48 (24,169995)	4633052,885 (41,8145)	1450
2.	264605,317 24,166311	4632332,098 41,807918	1450

3.	265042,738 24,172623	4629672,908 41,784126	1550
4.	264967,54 24,171793	4629485,927 41,782421	1550
5.	264476,839769 24,16483	4632207,7945 41,80677	1450
6.	265274,258862 24,175238	4630096,13644 41,788002	1550
7.	265027,641678 24,17245	4629651,1623 41,783925	1550

4.4. Екология на вида

✓ *Обща характеристика и състояние на местообитанията*

Местообитанията на Немската жълтуга са основно по крайпътните шкарпи, на границата (екотона) между гората и горските пътища или поляни (Приложение 3.2). В по-редки случаи растения са намирани по тревисти места на границата на гората. Популацията е силно уязвима поради сукцесионни промени и антропогенни нарушения на местообитанието ѝ в някои участъци.

✓ *Обобщени данни за условията на средата*

Надморска височина: 1420–1550 м.

Наклон: 5°–10°.

Изложение: североизток, изток.

Основна скала: гранити и гнайси.

Почви: кафява планинско-горска метаморфна почва (Dystric Cambisols) (Нинов, 2002).

Климат: преходно-континентално планински, средната минимална температура на въздуха е -4,1°C, средната максимална температура е 11,0°C. Средната годишна сума на валежите е 938 мм с летен максимум (255 мм) и есенен минимум (189 мм).

✓ *Обобщени данни за растителните съобщества, в които се среща вида*

Немската жълтуга се среща в периферията на съобщества на обикновения смърч (*Picea abies*) и белия бор (*Pinus sylvestris*). Съпътстващи видове са ивата (*Salix caprea*), горската светлика (*Luzula sylvatica*), черната боровинка (*Vaccinium myrtillus*), червената боровинка (*Vaccinium vitis-idaea*), обикновената (синя) хвойна (*Juniperus communis*), обикновената полевица (*Agrostis capillaris*), преципът (*Chamaespartium sagittale*), ниската жълтуга (*Genista depressa*), родопската теменуга (*Viola rhodopeia*), обикновената ягода (*Fragaria vesca*), големия живовляк (*Plantago major*), връшнякът (*Bruckenthalia spiculifolia*), детелината (*Trifolium* sp.), рунянката (*Pilosella* sp.) и др.

4.5. Състояние на (суб)популациите, собственост и ползване на земите

Единствената потвърдена популация на Немската жълтуга има линеен характер покрай горския път, свързващ язовирите Широка поляна и Тошков чарк.

- ✓ Условия на средата – виж по-горе.
- ✓ Описание на растителните съобщества, в които се среща вида – виж по-горе.
- ✓ Площ на находището: 2–3 ха.
- ✓ GPS координати на находището: виж Табл. 1.
- ✓ Численост на индивидите: < 1500, разпределени на групи или поединично.
- ✓ Плътност: 0.025–0.017 инд./м².
- ✓ Степен на обилие: 2a (покритие 5-15% в стандартни площадки от 4x4 м, Braun-Blanquet 1964).
- ✓ Тенденция: стабилна до намаляваща.
- ✓ Бележки за цялостното състояние на популацията:

Популацията на Немската жълтуга е силно фрагментирана. В някои части е жизнена, представена с голям брой индивиди на единица площ. В други части, обаче, има ясни признаци на угнетеност на растенията от обрастващия шарквите смърчов или бялборов подраст, като в тези места растенията не цъфтят или образуват малък брой фертилни клонки с по-малко цветове. При тях успеваемостта на опрашването е по-слаба. На трети места е наблюдавано унищожаване или силно повреждане на храстчетата при временно складиране на дървен материал в близост до сечищата или при разораване с цел залесяване или създаване на горски разсадници и дивечови ниви.

- ✓ Собственост на земите в природните местообитания на вида: Държавна частна.
- ✓ Собственост на земите и режим на ползване в района около находището: Държавна частна, режим на ползване: Дървопроизводителна горска площ.

4.6. Данни за отглеждане на вида в контролирани условия

Видът към момента не се отглежда *ex situ*.

5. ЗАПЛАХИ И ЛИМИТИРАЩИ ФАКТОРИ

Използвана е 5-степенна скала на значимост за идентифициране на заплахите.

оценка	заплахи
критична	при реализация може да доведе до гибел на цялата популация
много висока	при реализация може да доведе до гибел на по-голямата част от популацията
висока	при реализация може да доведе до гибел на значителни части от

	популацията
средна	при реализация може да доведе до потискане на жизнеността на популацията
слаба	при реализация може да доведе до унищожаване на отделни екземпляри

5.1. Неподлежащи на управление фактори

5.1.1. Популационно-биологични фактори

- ✓ Основни естествени лимитиращи фактори са ограничено разпространение в страната, ниска численост на популациите, ниска възпроизводителна способност и слаб потенциал за размножаване и разселване. Семенната продукция е непостоянна през годините.

Степен на заплахата: много висока.

5.1.2. Конкуренция от страна на други видове

- ✓ Промени в състава на растителните съобщества. Немската жълтуга е слабо конкурентноспособна, поради което част от известните в миналото находища (тези в района на Семиза, Беглика и Лонгурли) са изчезнали вследствие на увеличаване на участието на други видове в местообитанията. Това води до критична промяна в условията на средата.

Степен на заплахата: много висока до критична.

5.1.3. Климатични промени – уязвимост на вида

- ✓ Като вид, характерен за прохладния планински пояс, Немската жълтуга е чувствителна към промени на климата, водещи до периоди с продължително засушаване и общо повишаване на температурите.

Степен на заплахата: средна.

5.1.4. Съществени социално-икономически промени

Съществени заплахи и лимитиращи фактори в резултат на социално-икономически промени за момента не се наблюдават.

5.2. Подлежащи на управление фактори

5.2.1. Влошаване и разрушаване на местообитания

- ✓ Естествени сукцесионни промени. Увеличаването на участието на храсти и дървета в местообитанията и обрастването на крайпътните шкарпи водят до промяна в условията на средата, намаляване на числеността на популациите, влошаване на състоянието на индивидите, намаляване на образуването на семена и пълно изчезване на вида.

Степен на заплахата: много висока до критична.

- ✓ Антропогенни фактори:

– Провеждане на горскостопански мероприятия – свличането и складирането на дървен материал през и директно върху групи от Немска жълтуга (Приложение 3.3) или в непосредствена близост до местообитанието водят до неговото унищожаване и до изчезване на вида.

Степен на заплахата: много висока до критична.

– Разораване: Разораването на подходящите местообитания с цел залесяване, създаване на горски разсадници (Приложение 3.3) или дивечови ниви води до влошаване и физическо разрушаване на местообитания.

Степен на заплахата: висока до много висока.

5.2.2. Пряко унищожаване

✓ Провеждане на горскостопански мероприятия – свличането и складирането на дървен материал директно върху групи от растението или в непосредствена близост до местообитанието водят до унищожаване на индивидите и до изчезване на вида.

Степен на заплахата: много висока до критична.

✓ Интензивно ползване на горските пътища – преминаването на камиони с дървен материал или на машини, разчистващи снега през зимата води до пряко унищожаване на индивиди, ако машините засегнат крайпътните шкарпи (Приложение 3.3).

Степен на заплахата: висока до критична.

✓ Разораване: Разораването на части от популацията с цел залесяване, създаване на горски разсадници или дивечови ниви води до пряка гибел на индивиди.

Степен на заплахата: висока до много висока.

5.2.3. Причинени от човешка дейност

✓ Утъпкване. Степен на заплахата: средна до висока.

✓ Паша. Степен на заплахата: средна до висока.

✓ Пожари. Степен на заплахата: средна до много висока.

5.2.4. Въздействие на социално-икономически фактори от управляем характер

✓ Промяна на собствеността на земята. Степен на заплахата: много висока до критична.

✓ Промяна в предназначението и начина на трайно ползване на земята и горскостопанските практики. Степен на заплахата: много висока до критична.

5.2.5. Инвазивни чужди видове

В момента няма установени инвазивни видове в района на популацията на Немската жълтуга.

5.2.6. Случайни фактори

До момента не са констатирани случайни фактори, оказващи негативно влияние върху популацията на Немската жълтуга.

6. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ

6.1. Опазване на местообитания

- Защитена местност "Немска жълтуга", землище на гр. Батак, община Батак, област Пазарджик, обявена със Заповед № РД-183/06.03.2014 г. на Министъра на околната среда и водите (обн., ДВ, бр. 31/2014 г.) с цел опазване на вида и местообитанието му (Приложение 9, <http://eea.government.bg/zpo/bg/>). В границите на ЗМ се забранява:
  - Промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
  - Търсене, проучване и добив на подземни богатства;
  - Строителство, с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения;
  - Внасяне на неместни видове;
  - Складиране и извозване на дървен материал;
  - Залесяване.
- Находището попада изцяло в границите на защитени зони, по смисъла на Закона за биологичното разнообразие, BG0001030 „Родопи-Западни“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, включена в списъка от защитени зони, приет с Решение № 661/16.10.2007 г. на Министерския съвет (обн., ДВ, бр. 85/2007 г.), изм. с Решение № 811/16.11.2010 г. на Министерски съвет (обн., ДВ, бр. 96/2010 г.). Режими в зоната:
  - Забрана за водене на действия свързани с промяна на хидрологичния режим.
  - Забрана за всякаква човешка дейност свързана с промяна на местообитанието и неговите характеристики.
  - Забрана за добив на листников фураж.
  - Забрана за кастрене.
  - Забрана за ограждане, включително за бази за интензивно развъждане на дивеча.
  - Забрана за паша на кози.
  - Забрана за паша.
  - Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

- Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива от социален или икономически характер или изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.
- Задължително провеждане на отгледни сечи.
- Запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.
- Увеличаване на турнуса на сеч с 20 години.
- Забрана за провеждане на санитарни сечи с интензивност под 5 %. При естествените гори е допустимо и нормално естествения отпад (мъртвата дървесина) да бъде до 5% от запаса. Ако мъртва дървесина в насаждението е до 5% от запаса не трябва да се предвижда и извежда санитарна сеч. А в случаите когато се провежда санитарна сеч - на 1 ха. трябва да се оставят по минимум 15 м³ мъртва и суха маса.
- Забрана за внасяне на не-местни произходи и видове при воденето на краткосрочно-постепенни сечи със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при издънкови насаждения с изключение на постепенни сечи с възобновителен период не по-малък от 10 години. Разрешените сечи се допускат при предварително естествено възобновяване или със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при високостъблени насаждения, с изключение на изборните и дългосрочно постепенните.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи с изключение на изборните при високостъблени насаждения.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи.
- Забрана за водене на всички видове сечи.
- Забрана за водене на голи сечи и краткосрочно-постепенни сечи с възобновителен период не по-малък от 10 години.

Находището попада изцяло и в границите на BG0002063 „Западни Родопи“ за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-835/17.11.2008 г. на Министерския съвет (обн., ДВ, бр. 108/2008 г.), изменена със Заповед № РД-890/26.11.2013 г. (обн., ДВ, бр. 107/2013 г.). Режимът на зоните допринася за опазването на вида, тъй като евентуална промяна в начина на трайно ползване (НТП) на земите или наличие на инвестиционни намерения преминават задължително през Оценка за съвместимост (ОС), при която ще се прецени влиянието върху популацията на вида.

6.2. Преки природозащитни мерки, изследователски мерки и мониторинг

- Инвентаризация на находището на Немската жълтуга за оценка на актуалното му състояние в рамките на проект "*Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати*".
- Оценка на степента на риска и тенденциите в развитието на популацията.
- Идентифициране на подлежащи и неподлежащи на управление фактори, реални и потенциални заплахи.
- Разработване на дългосрочен 10-годишен План за мониторинг (Приложения 4 и 5).
- Провеждане на ежегоден мониторинг (2011, 2012, 2013) на състоянието и тенденциите в популацията по показателите от „Формуляр за мониторинг на висши растения“ и разработения Допълнителен формуляр.
- Обявяване на по-голямата част от популацията на Немската жълтуга за Защитена местност (ЗМ) по смисъла на ЗЗТ.
- Селективно почистване в продължение на три години (2011, 2012, 2013) на клони, смърчови и бялборови фиданки, които очевидно угнетяват храстчетата на Немската жълтуга.
- Изграждане на дървена ограда около част от субпопулациите, която маркира и предпазва находищата на вида (Приложение 3.4).

6.3. Повишаване осведомеността за вида и необходимостта от опазването му

- Провеждане на информационни срещи (в рамките на проект "*Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати*") за запознаване с Немската жълтуга на територията на РИОСВ – Пазарджик, с участие на местната общност, експерти от структурите на ИАГ, НПО, еколози.
- Предоставяне на информационни материали на ТП "ДГС Родопи".
- Поставяне на информационна табела в близост до находището.
- Публикуване на информация за вида на интернет страниците на проекта, МОСВ, РИОСВ – Пазарджик, разпространена и по местни радиостанции и преса.
- Провеждане на срещи с местната, общинската и областната администрации за запознаване с предвидените дейности по опазване на вида и във връзка с внесено Предложение за обявяване на защитена местност.

7. НЕОБХОДИМИ ПРИРОДОЗАЩИТНИ ДЕЙСТВИЯ

Конкретните дейности, графикът за реализацията им, индикативен бюджет и отговорните институции/партньори са посочени в таблицата в част 9 "Бюджет и график за реализирането на набелязаните дейности". Приоритетните действия са ежегодното наблюдение на находището и провеждането на *in situ* дейности за поддържане на местообитанието и подпомагане на оцеляването на вида.

7.1. Политики и законодателство

Към настоящия момент предвидените законодателни мерки за опазването на Немската жълтуга са подходящи и целесъобразни. Освен това е необходимо:

- При предприемане на административни действия и провеждане на процедури по ОВОС, да се оценява евентуалното въздействие на инвестиционните намерения върху популациите на вида и да се вземат предвид препоръките в Плана за действие за опазване на вида.

Индикатор за успех: Оценено въздействие на инвестиционните намерения върху популациите на вида при провеждане на процедури по ОВОС или др. Административни действия.

Оценка за важността: Много висока.

- Обсъждане и договаряне на механизми за контрол от страна на РИОСВ – Пазарджик и ТП "ДГС Родопи" при постъпване на инвестиционни намерения, застрашаващи популацията на вида.

Индикатор за успех: Договорени контролни механизми при постъпване на инвестиционни намерения.

Оценка за важността: Много висока.

- Включване на дейности по опазването на вида, които са залегнали в настоящия План, в Общинския план за опазване на околната среда на община Батак.

Индикатор за успех: Включени са дейности по опазването на вида в Общинския план за опазване на околната среда на община Белово.

Оценка за важността: Висока.

- Включване на дейности по опазването на вида, които са залегнали в настоящия План, в лесоустройствените проекти, планове и програми.

Индикатор за успех: Лесоустройствените проекти, планове и програми с включени дейности по опазването на вида.

Оценка за важността: Много висока.

7.2. Пряко опазване и възстановяване на вида и естествените му местообитания – *in situ* и *ex situ*

До момента не са предприемани целенасочени мерки за *ex situ* опазване на Немската жълтуга.

Необходимите *in situ* мерки за опазване са:

- Периодично (през 2–3 години) почистване на младия дървесен подраст на разстояние до 2 м около храстчетата на Немската жълтуга.

Индикатор за успех: Почистен дървесен подраст около храстчетата на Немската жълтуга.

Оценка за важността: Критична.

- Реинтродукция на вида в места, където вече е изчезнал, но съществуват подходящи условия за развитието му.

Индикатор за успех: Засадени най-малко 30 растения от Немската жълтуга, отгледани *ex-situ*, в поне едно от известните в миналото находища.

Оценка за важността: Средна до висока.

- Периодично поддържане на предпазната дървена ограда около някои от субпопулациите на Немската жълтуга.

Индикатор за успех: Предпазната ограда е в добро състояние.

Оценка за важността: Висока.

In situ мерките за опазване могат да бъдат допълнени с дейности *ex situ*, които ще гарантират запазването на генетичното разнообразие на популацията от Немска жълтуга. Някои от тези дейности са:

- Създаване на жива колекция в Ботаническата градина на БАН, опитното поле на ИБЕИ–БАН и други научни институции, в която да се включи материал от всички известни находища на вида.

Индикатор за успех: Отглеждане на поне 20 жизнени растения в поне една жива колекция на научна институция.

Оценка за важността: Висока.

- Разработване на методика за *ex situ* опазване на вида – *in vivo* и *in vitro* култивиране.

Индикатор за успех: Разработена методика за *ex situ* опазване на вида.

Оценка за важността: Висока.

- Събиране, съхранение и предоставяне на семена (Приложение б) в Националната семенна генбанка (Институт за растителни генетични ресурси, гр. Садово) и/или в Световната банка за опазване на диворастящи видове (Милениум Сийд Банк – Великобритания).

Индикатор за успех: Внесени семена в семенни банки, съгласно методиката в Приложение б на Плана.

Оценка за важността: Висока.

7.3. Изследвания и мониторинг

Немската жълтуга не е била обект на целенасочени научни изследвания за натрупване на данни с необходимата повтораемост, които се отнасят до биологията и

екологията на вида, характеристиките на неговите популации и местообитания, на основата на които да се направят изводи за наблюдавани тенденции, както и да се предложат ефективни дейности за опазването на вида.

Следните типове научни изследвания са крайно необходими за правилното планиране, оптимизиране и подпомагане на дейностите по опазването и подобряването на състоянието на популациите и местообитанията на вида:

- Целенасочено издирване на нови находища в подходящи местообитания в района на Западни Родопи, особено в районите, за които има съобщения, че видът се е срещал (на територията на ДГС „Беглика“ и ДГС „Широка поляна“).

Индикатор за успех: Посетени потенциално подходящи местообитания на вида в Западни Родопи.

Оценка за важността: Много висока.

- Допълване на познанията за биологията и екологията на Немската жълтуга, особено по отношение на семенна продукция, кълняемост на семената, преживяемост, вектори на опрашване, развитие на семеначетата, конкурентни взаимоотношения и др.

Индикатор за успех: Събрани данни за биологията и екологията на вида.

Оценка за важността: Много висока.

- Проучване на вътре- и междупопулационната (в случай, че бъдат намерени и други популации) генетична изменчивост и оценка на генетичното разнообразие като мярка за адаптивния потенциал на вида.

Индикатор за успех: Проведени проучвания.

Оценка за важността: Много висока.

- Идентифициране на генетичен материал за съхранение в генбанки.

Индикатор за успех: Определен генетичен материал.

Оценка за важността: Висока.

- Провеждане на дългосрочен мониторинг съгласно разработения план за мониторинг (Приложения 4 и 5). Ежегодно наблюдение и оценка на популацията по показателите от „Формуляр за мониторинг на висши растения“.

Индикатор за успех: Ежегоден мониторинг и попълнени формуляри.

Оценка за важността: Критична.

7.4. Повишаване на осведомеността, природозащитната култура и уменията за опазване на вида

- Провеждане на периодични информационни срещи с цел повишаване на природозащитната култура на местната общност.

Индикатор за успех: Проведени поне 3 срещи в рамките на изпълнението на Плана.

Оценка за важността: Висока.

- Изготвяне и разпространение на брошури и плакати за обекта на опазване и отразяване на предприетите дейности в тази насока – за разпространение с природозащитна цел сред местната общност.

Индикатор за успех: Разпространени поне 500 брошури и плакати.

Оценка за важността: Висока.

- Периодично издаване на информационни материали, публикации в пресата, информационни кампании (на 3 или 5 години), работа с деца и ученици.

Индикатор за успех: Издадени поне 5 публикации в пресата и проведени поне 3 информационни кампании сред деца, ученици и др.

Оценка за важността: Висока.

- Предоставяне на текуща информация на интернет страниците на РИОСВ, МОСВ и в медиите.

Индикатор за успех: Публикувана актуална информация на интернет страниците на РИОСВ и МОСВ и в медиите.

Оценка за важността: Висока.

7.5. Адаптивни и смекчаващи мерки (ако е приложимо)

Неприложимо.

8. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА

Целта на мониторинга върху изпълнението на Плана за действие е да се оцени степента на неговото прилагане и ефективността на мерките върху състоянието на вида.

Цел	Индикатор	Период на наблюдение	Отговорник
Оценка на степента на изпълнение на Плана			
100 % изпълнение на дейностите от Плана	% от броя изпълнени дейности от Плана за действие за съответната година	всяка година	МОСВ
100 % от предвидените в Плана средства са изразходени	% изразходени средства от предвидените в Плана за действие за съответната година	всяка година	МОСВ

Местни власти и жители на общината, запознати с проблемите по опазването на вида	Проведена анкета/допитване с местните власти и жителите на общината	веднъж на три години	МОСВ
Оценка на ефективността на Плана			
Липса на видими намаления на размера на популацията	Констатирани видими намаления на площта на популацията	всяка година	ИБЕИ, РИОСВ, МОСВ
Числеността на индивидите в находището остава стабилна или нараства	Брой на индивидите в площадките за мониторинг в дадено находище на вида	всяка година	ИБЕИ, РИОСВ, МОСВ
Липса на видими нарушения в местообитанията на вида	Констатирани видими нарушения в състоянието на местообитанията	всяка година	ИБЕИ, РИОСВ, МОСВ

9. БЮДЖЕТ И ГРАФИК ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО НА НАБЕЛЯЗАНИТЕ ДЕЙНОСТИ

Посочените партньори и източници на финансиране са индикативни и средства за изпълнение на дейностите могат да се търсят и от други източници.

Дейности	Отговорни институции /партньори	Необходими средства /лв./											Източници на финансиране	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	общо		
I. Цел: Политики и законодателство														
1. Включване на дейности по опазването на вида в Общинския план за опазване на околната среда.	РИОСВ – Пазарджик, Община Батак	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		в рамките на определените бюджети
2. Включване на дейности по опазването на вида, които са залегнали в настоящия План, в лесоустройствените проекти, планове и програми.	ТП „ДГС Родопи“	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		не е необходимо финансиране
2. Обсъждане и договаряне на механизми за контрол от страна на РИОСВ и ДГС при постъпване на инвестиционни намерения, застрашаващи популацията на вида.	РИОСВ – Пазарджик, ТП „ДГС Родопи“, ИБЕИ–БАН, научни институции	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		не е необходимо финансиране
3. При провеждане на процедури по ОВОС се оценява въздействието на инвестиционните намерения върху популацията на вида и да се вземат предвид препоръките в Плана.	РИОСВ – Пазарджик	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		не е необходимо финансиране
II. Цел: <i>In situ</i> и <i>ex situ</i> опазване и възстановяване на популацията на Немската жълтуга														
1. Включване на материал от находищата на вида в живите колекции на подходящи	ИБЕИ–БАН, Ботаническа градина при		600			300			300				1200	ПУДООС, ОПОС, ФНИ, Европейски фондове

Дейности	Отговорни институции /партньори	Необходими средства /лв./											Източници на финансиране	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	общо		
научни институции – Ботаническа градина – БАН, ИБЕИ–БАН, ИРГР–Садово и др.	БАН, Университетска ботаническа градина, София и др.													
2. Събиране, съхранение и предоставяне на генетичен материал в Националната семенна генбанка в гр. Садово и/или в Millennium Seed Bank, Великобритания.	РИОСВ – Пазарджик, ИБЕИ–БАН, ИРГР – Садово, научни институции				400			400			400	1200	ПУДООС, ОПОС, Генбанка – Садово, Европейски фондове	
3. Разработване на методика за <i>ex situ</i> опазване на вида (<i>in vivo</i> и <i>in vitro</i> култивиране).	ИБЕИ–БАН, научни институции			7000	2000	1000		1000		1000		12000	търсене на проектно финансиране	
III. Цел: Възстановителни и/или поддържащи мерки за местообитанието на Немската жълтуга														
1. Периодично почистване на младия дървесен подраст около храстчетата на Немската жълтуга.	ИБЕИ–БАН, научни институции, НПО, доброволци, природолюбители			400				400		400		1200	съвместно с ежегодния мониторинг или в рамките на определените бюджети на съответната организация	
2. Реинтродукция на вида в места, където вече е изчезнал.	ИБЕИ–БАН, научни институции, НПО, доброволци,				500			500		500		1500	търсене на проектно финансиране	

Дейности	Отговорни институции /партньори	Необходими средства /лв./											Източници на финансиране	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	общо		
	природолюбители													
3. Периодично поддържане на предпазната дървена ограда около субпопулациите на вида.	РИОСВ – Пазарджик, ТП "ДГС Родопи", НПО, доброволци, природолюбители		1200		1200			1200		1200		1200	6000	търсене на проектно финансиране

IV. Цел: Укрепване на научната основа за ефективното опазване на Немската жълтуга

1. Целенасочено издирване и проучване на находищата на вида, съобщени по литературни данни, но непотвърдени до този момент, както и нови такива.	ИБЕИ–БАН, научни институции, НПО		1500	1500	1500	1500	1500	1500					9000	търсене на проектно финансиране
2. Детайлно проучване на биологията и екологията на вида (репродуктивна система и репродуктивен потенциал, кълняемост, преживяемост, механизми на разсейване на диаспорите, вектори на опрашване и разпространение и др.).	ИБЕИ–БАН, научни институции		2000	2000	2000	2000	1000	x	x	x	x		9000	търсене на проектно финансиране
3. Проучване на вътрепопулационната генетична изменчивост, оценка	ИБЕИ–БАН, научни институции		3000	3000	3000	3000	1000	1000	x	x	x		14000	ПУДООС, ОПОС, ФНИ, Европейски фондове

Дейности	Отговорни институции /партньори	Необходими средства /лв./											Източници на финансиране	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	общо		
на генетичното разнообразие и идентифициране на генетичен материал за съхранение в генбанки или подбор за <i>ex situ</i> размножаване.														
V. Цел: Мониторинг на вида														
1. Обозначаване на пробните площи за мониторинг.	РИОСВ – Пазарджик, ИБЕИ–БАН, научни институции, НПО, доброволци, природолюбители		850										850	ПУДООС, ОПОС
2. Обучение на извършващите мониторинга лица.	РИОСВ – Пазарджик, ИБЕИ–БАН, научни институции		800										800	ПУДООС, ОПОС
3. Тестване и адаптиране на предложената схема за мониторинг.	РИОСВ – Пазарджик, ИБЕИ–БАН, научни институции		700	550									1250	ПУДООС, ОПОС
4. Дългосрочен мониторинг на популациите.	РИОСВ – Пазарджик, ИБЕИ–БАН,	660	660	120	660	120	660	120	720	120	720		4560	ПУДООС, ОПОС

Дейности	Отговорни институции /партньори	Необходими средства /лв./											Източници на финансиране	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	общо		
	научни институции, НПО, доброволци, природолюбители													
VI. Цел: Повишаване на информираността на местното население														
1. Разпространение на отпечатаните при разработването на плана дигитални сред местното население.	РИОСВ – Пазарджик, ИБЕИ–БАН, научни институции, Община Батак, НПО, доброволци		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		не е необходимо финансиране
2. Периодично провеждане на информационни кампании чрез местните медии.	РИОСВ – Пазарджик, ИБЕИ–БАН, научни институции, местни медии, НПО		200			200		200				200	800	ПУДООС, ОПОС
3. Предоставяне на текуща информация на интернет страниците на РИОСВ, МОСВ.	ИБЕИ–БАН, научни институции, РИОСВ – Пазарджик, НПО	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		не е необходимо финансиране

Дейности	Отговорни институции /партньори	Необходими средства /лв./											Източници на финансиране
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	общо	
	Общо:	660	11450	14570	11260	8120	5760	4720	2220	1520	3020	63300	

10. ПРИЛОЖЕНИЯ

В Плана за действие са включени следните приложения:

1. Списък на използваните съкращения.
2. Библиография.
3. Снимков материал на вида, неговите местообитания, заплахи и лимитиращи фактори и предприети мерки за опазване.
4. Методика за наблюдение и оценка на популациите и находищата.
5. План за мониторинг и Стандартна бланка за наблюдение на популациите.
6. Методика и протокол за събиране, съхранение и предоставяне на семена.
7. Обща карта на всички известни находища на вида.
8. Индикативна карта за находището.
9. Заповеди за обявяване на Защитени територии.

Приложение 1. Списък на използваните съкращения.

БАН	–	Българска академия на науките
ДВ	–	Държавен вестник
ДГС	–	Държавно горско стопанство
ЕО	–	Експертна оценка
ЗБР	–	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	–	Закон за защитените територии
ЗМ	–	Защитена местност
ИАГ	–	Изпълнителна агенция по горите
ИАОС	–	Изпълнителна агенция по околна среда
ИБЕИ	–	Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания
ИРГР	–	Институт по растителни генетични ресурси "К. Малков" – гр. Садово
МЗГ	–	Министерство на земеделието и горите
МОСВ	–	Министерство на околната среда и водите
НПО	–	Неправителствена организация
НСМБР	–	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
НТП	–	Начин на трайно ползване
ОВОС	–	Оценка на въздействието върху околната среда
ОПОС	–	Оперативна програма "Околна среда"
ОС	–	Оценка за съвместимост
ПУДООС	–	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РИОСВ	–	Регионална инспекция по околната среда и водите
ТП	–	Териториално поделение
ФНИ	–	Фонд "Научни изследвания", Министерство на образованието, младежта и науката
GPS	–	Глобална система за позициониране
IUCN	–	Световен съюз за защита на природата
SO	–	Съкращение на хербарната сбирка в Биологически факултет на Софийски Университет
SOA	–	Съкращение на хербарната сбирка в Аграрен Университет – гр. Пловдив
SOM	–	Съкращение на хербарната сбирка в ИБЕИ–БАН

Приложение 2. Библиография.

- Апостолова, И.** (под печат). *Genista germanica* L. – В: **Пеев, Д. и др.** (ред.), Червена книга на Р България. Т. 1. Растения и гъби. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София. Линк към електронното издание: <http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/>
- Велчев, В.** (ред.). 1984. Червена книга на НР България. Т. 1. Растения. С. 185. Изд. БАН, София.
- Закон за биологичното разнообразие**, обн., ДВ, бр. 77 от 09.08.2002 г.; изм. и доп., ДВ., бр. 94 от 16.11.2007 г.
- Закон за защитените територии**, обн., ДВ, бр. 133 от 11.11.1998 г.
- Кузманов, Б.** 1976. Род *Genista* L. – В: **Йорданов, Д.** (ред.), Флора на НР България. Т. 6: 36-61.
- Наредба № 5**, обн., ДВ, бр. 73 от 19.08.2003 г.
- Нинов, Н.** 2002. Раздел 4. Почви. – В: **Копралев, И. и др.** (ред.), География на България. 277-315. ФорКом, София.
- Apostolova, I.** 2009. *Genista germanica* L. – In: **Petrova, A. & Vladimirov, V.** (eds), Red List of Bulgarian vascular plants. – Phytol. Balc., **15**(1): 63-94.
- Begon, M., Townsend, C. & Harper, J.** 2006. Ecology. From Individuals to Ecosystems. Blackwell Scientific Publications, Oxford.
- Braun-Blanquet, J.** 1964. *Pflanzensoziologie*. Springer, Wien.
- Holub, J., Měsíček, J. & Javůrková, V.** 1970. Annotated Chromosome Counts of Czechoslovak Plants (1 – 15) (Materials for "Flora CSSR" – 1.). – Folia Geobotanica & Phytotaxonomica **5**(3/4): 339-368.
- IUCN.** 2001. IUCN Red List Categories and Criteria: Version 3.1. IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Switzerland & Cambridge, UK.
- IUCN.** 2003b. Guidelines for Using the IUCN Red List Categories and Criteria. IUCN Species Survival Commission. Gland & Cambridge.
- IUCN.** 2003a. Guidelines for Application of IUCN Red List Criteria at Regional Levels: Version 3.0. IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Switzerland & Cambridge.
- Raunkiaer, C.** 1934. The Life Forms of Plants. Oxford University Press, Oxford. (Translated from the original published in Danish, 1907).

Приложение 3. Снимков материал на вида, неговите местообитания, заплахи и лимитиращи фактори и предприети мерки за опазване.

3.1. Немска жълтуга – общ вид и детайли на растението.

Общ вид

Клонална група растения

Съцветие

Част от стъбло

Бодли върху миналогодишна част от клонка

Плодове

3.2. Местообитание на Немска жълтуга.

3.3. Заплахи и лимитиращи фактори.

Горскостопански мероприятия – временно складиране на дървен материал

Преминаване по крайпътната шкарпа

Разораване

3.4. Предприети мерки за опазване.

Приложение 4. Методика за наблюдение и оценка на популациите и находищата.

За оценка състоянието на популациите и находищата в периода на прилагане на плана за действие (2014 – 2023 г.) се използва Методиката, разработена в рамките на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Тази Методика е разработена на базата на събраните данни от провеждан мониторинг в съответствие с Методиката за мониторинг на висши растения, утвърдена в рамките на НСМБР. <http://eea.government.bg/bg/bio/nsmbr>.

По време на разработване на плана за действие, в периода 2011 – 2013 г., данните от провеждания мониторинг са събирани, следвайки гореспоменатата Методика за мониторинг на висши растения, като са отчитани основните популационни параметри (според методическите указания на Заугольнова и др. (1993) и (Ryttäri & al., eds. 2003) в Полевия формуляр за набиране на първични данни.

Приложение 5. План за мониторинг и Стандартна бланка за наблюдение на популациите.

План за мониторинг на Немска жълтуга (*Genista germanica*)

Разработили: гл. ас. Даниела Иванова, доц. д-р Райна Начева

Обща част

1. Цел на мониторинга

- 1.1. Да се установят промени в състоянието и динамиката на популацията, което да послужи за запазване на състоянието и сегашния ѝ размер или увеличаване на числеността.
- 1.2. Да се установят промени в състоянието на местообитанието, което да послужи да се запази сегашното му състояние или то да бъде подобро (разрушаване на местообитанието, обрастване на местообитанието и др.).
- 1.3. Да се предвидят мероприятия за подобряване на състоянието на местообитанието и увеличаването на числеността на популацията.

2. Обща информация за вида

Природозащитен статут: Критично Застрашен (CR) на национално ниво (Apostolova, 2009). Включен в Приложение № 3 на ЗБР. Включен в подготвеното за печат ново издание на *Червена книга на Република България, Т. 1. Растения и гъби* (Апостолова, под печат). Популацията изцяло попада в НАТУРА 2000 зона BG0001030 "Родопи-Западни" за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и НАТУРА 2000 зона BG0002063 "Западни Родопи" за опазване на дивите птици.

Кратко морфологично описание: Немската жълтуга е ниско храстче или полухрастче, 10–60 см високо, с многобройни надземни разклонения. В пазвите на листата на миналогодишната част на клонките обикновено се формират прости, до 2 см дълги осилести бодли, но понякога такива липсват върху някои клонки или се развиват само в долната част на стъблата. Листата се прости, елиптически, на върха заострени, почти приседнали, целокрайни, без прилистници, покрити с дълги разперени власинки, особено тези върху младите клонки. Съцветията са разположени по върховете на клонките. Чашката е дълго влакнеста, двуустна, цветовете са жълти. Бобът е дълъг до 1 см и широк до 0.5 см, влакнест, с 1–3 лещовидни, кафяви и гладки семена. Цъфти VI–

VII, плодоноси VII–VIII (IX). Опрашва се от насекоми. Размножава се чрез семена и вегетативно.

Общо разпространение: Европа – от Югозападна Франция до Централна Русия и от Швеция до Централна Италия и България.

Разпространение в България: Западни Родопи, в района между язовир Тошков чарк и язовир Широка поляна. Съществуват стари данни за Западните Родопи – районите на р. Семиза, горско стопанство Беглика, местн. Лонгурли, но растението на тези места вече не се среща. Расте на 1420–1550 м надм. вис.

Местообитание: Расте основно по крайпътните шкарпи, на границата (екотона) между иглолистната гора и горските пътища или поляни. В по-редки случаи растения са намирани по тревисти места на самата граница на гората.

Основни заплахи за вида: Ограниченото разпространение в страната, ниската численост на популациите, ниската възпроизводителна способност и слабият потенциал за размножаване и разселване са основните естествени лимитиращи фактори. Слабата конкурентоспособност, увеличаването на участието на храсти и дървета в местообитанията и обрастването на крайпътните шкарпи водят до промяна в условията на средата, намаляване на числеността на популациите, влошаване на състоянието на индивидите, намаляване на образуването на семена и пълно изчезване на вида.

Крайно отрицателно върху оцеляването на вида се отразява също и пряката и косвена човешка намеса в находищата като провеждане на горскостопански мероприятия, интензивно ползване на горските пътища, разораване на части от популацията. Други антропогенни въздействия като утѣпкване, паша, пожари и пр. са изразени в по-слаба степен.

3. Методика за извършването на мониторинга

При изготвянето на настоящия Мониторингов протокол е използван като основа *Формуляр за мониторинг на висши растения* на ИАОС, който е допълнен с информативни параметри от Допълнителен формуляр, изготвен специално за вида от експертите в проект *"Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати"*. За попълването на "Формуляра" се използва утвърдената "Методика за мониторинг на висши растения" на ИАОС.

Структура на формуляра:

Част 1. *Формуляр за мониторинг на висши растения* на ИАОС.

Част 2. *Допълнителен формуляр*, включващ обща част с показатели за еднократно наблюдение, както и 2 специализирани части:

2.1. *показатели за наблюдение на цялата популация;*

2.2. *показатели за наблюдение в контролните площадки.*

Място за извършване на мониторинга: популацията на Немска жълтуга в Западни Родопи, землището на гр. Батак, община Батак, област Пазарджик – в района между яз. Тошков чарк и яз. Широка поляна.

Отчетна единица: При петната с клонален произход не е възможно да се преброят с точност отделните растения. В повечето случаи не е може да се прави такава преброяване поради възможността да се увредят растенията, които се размножават чрез коренови издънки и вкореняване на полегнали клонки. В редки случаи би било приложимо отчитане на всяко отделно растение, затова се препоръчва да се отбелязва само наличие или отсъствие на индивиди от Немската жълтуга в отделните субпопулации в находището (наречени за удобство "площадки").

Периоди на наблюдение: Извършва се еднократно наблюдение в рамките на всяка година в периода между втората половина на м. юни и първото десетдневие на м. юли (в зависимост от климатичните условия).

Контролни площадки :

– брой "площадки" – в зависимост от субпопулациите на Немската жълтуга.

4. Необходим човешки ресурс и финанси (за 10 години).

Календарна година	Начин на калкулация	Брой експерти	Сума
2014	2 дни през юни или юли 2 дни × 3 експерти × 20 лв дневни = 120 лв. 1 нощувка × 3 експерти × 40 лв = 120 лв. 1 пътуване × 120 лв. пътни = 120 лв. хonorар 3 експерти × 50 лв. × 2 дни = 300 лв	2 ботаника 1 експерт от РИОСВ Пазарджик	660 лв.
2015	2 дни през юни или юли 2 дни × 3 експерти × 20 лв дневни = 120 лв. 1 нощувка × 3 експерти × 40 лв = 120 лв. 1 пътуване × 120 лв. пътни = 120 лв. хonorар 3 експерти × 50 лв. × 2 дни = 300 лв	2 ботаника 1 експерт от РИОСВ Пазарджик	660 лв.
2016	1 ден през юни или юли 1 ден × 1 експерт × 10 лв дневни = 10 лв. 1 пътуване × 60 лв. пътни = 60 лв. хonorар 1 експерт × 50 лв. × 1 ден = 50 лв	1 експерт от РИОСВ Пазарджик	120 лв.

2017	2 дни през юни или юли 2 дни × 3 експерти × 20 лв дневни = 120 лв. 1 нощувка × 3 експерти × 50 лв = 150 лв. 1 пътуване × 120 лв. пътни = 120 лв. хonorар 3 експерти × 50 лв. × 2 дни = 300 лв	2 от екипа на проекта 1 експерт от РИОСВ Пазарджик	660 лв.
2018	1 ден през юни или юли 1 ден × 1 експерт × 10 лв дневни = 10 лв. 1 пътуване × 60 лв. пътни = 60 лв. хonorар 1 експерт × 50 лв. × 1 ден = 50 лв	1 експерт от РИОСВ Пазарджик	120 лв.
2019	2 дни през юни или юли 2 дни × 3 експерти × 20 лв дневни = 120 лв. 1 нощувка × 3 експерти × 50 лв = 150 лв. 1 пътуване × 120 лв. пътни = 120 лв. хonorар 3 експерти × 50 лв. × 2 дни = 300 лв	2 ботаника 1 експерт от РИОСВ Пазарджик	660 лв.
2020	1 ден през юни или юли 1 ден × 1 експерт × 10 лв дневни = 10 лв. 1 пътуване × 60 лв. пътни = 60 лв. хonorар 1 експерт × 50 лв. × 1 ден = 50 лв	1 експерт от РИОСВ Пазарджик	120 лв.
2021	2 дни през юни или юли 2 дни × 3 експерти × 20 лв дневни = 120 лв. 1 нощувка × 3 експерти × 60 лв = 180 лв. 1 пътуване × 120 лв. пътни = 120 лв. хonorар 3 експерти × 50 лв. × 2 дни = 300 лв	2 от екипа на проекта 1 от РИОСВ Пазарджик	720 лв.
2022	1 ден през юни или юли 1 ден × 1 експерт × 10 лв дневни = 10 лв. 1 пътуване × 60 лв. пътни = 60 лв. хonorар 1 експерт × 50 лв. × 1 ден = 50 лв	1 експерт от РИОСВ Пазарджик	120 лв.
2023	2 дни през юни или юли 2 дни × 3 експерти × 20 лв дневни = 120 лв. 1 нощувка × 3 експерти × 60 лв = 180 лв. 1 пътуване × 120 лв. пътни = 120 лв. хonorар 3 експерти × 50 лв. × 2 дни = 300 лв	2 от екипа на проекта 1 експерт от РИОСВ Пазарджик	720 лв.

Общо: 4560 лв.

Необходимо оборудване и екипировка (изброени са всички уреди и материали, които са необходими; закупуването им става съобразно с наличното оборудване в РИОСВ): GPS приемник; фотоапарат; рулетка; бележник или клипборд; химикал; бланки за мониторинг (на ИАОС и Допълнителния формуляр) и методиките към тях.

Цитирана литература

Apostolova, I. 2009. *Genista germanica* L. – In: **Petrova, A. & Vladimirov, V.** (eds), Red List of Bulgarian vascular plants. – Phytol. Balcan., **15**(1): 68.

Апостолова, И. (под печат). *Genista germanica* L. – В: **Пеев Д. и др.** (ред.), Червена книга на България. Т. 1. Растения и гъби.

Стандартна бланка за мониторинг (Формуляр за мониторинг на висши растения)

Вид (латинско име): Genista germanica			
Дата	Начален час / Краен час на наблюдението	Място [отбелязва се конкретното място на находището, местност]	
01.07.2013	11:30 ч. / 16:00 ч.	Западни Родопи, между яз. Тошков чарк и яз. Широка поляна	
Пробна площ (име/№)			
GPS координати на пробната площ (WGS 84):			
Longitude 24.164814	Longitude 24.164322	Longitude 24.175188	Longitude 24.172172
Latitude 41.806535	Latitude 41.80147	Latitude 41.787995	Latitude 41.783004
Населено място [указва се най-близкото населено място]		Област ☐	Община ☐
гр. Батак		Пазарджик	Батак
NUTS код ☐	РДГ ☐	РИОСВ ☐	Държавно Горско Стопанство (ДГС) ☐
	Пазарджик	РИОСВ Пазарджик	ТП ДГС Родопи
Държавно Ловно Стопанство (ДЛС) ☐		Отдел ☐	Подотдел ☐
		88, 89, 90, 94	90/б, 90/а, 90/д, 89/з, 94/б, 94/в, 88/к, 88/и
Надморска височина: 1420-1550 м		Биогеографски регион ☐ <u>Алпийски</u> Континентален Черноморски	
Мястото попада в: ☐ [ако мястото попада в ЗТ, се отбелязва името]			
Защитена територия по ЗЗТ:		име	
Национален парк		ПУ:	
		Отдел:	Подотдел:
Природен парк			
Резерват			
Поддържан резерват			
Природна забележителност			
Защитена местност			
Други защитени територии:		име	
Защитена зона за птици		НАТУРА 2000 зона Западни Родопи BG0002063	
Защитена зона за местообитания		НАТУРА 2000 зона Родопи-Западни BG0001030	
Рамсарско място			
Вид ползване на земята: Гори с дървопроизводителни и средообразуващи функции			
Собственост на земята:		Държавна частна собственост	
Екип:	Наблюдатели	Институция	
1.	Даниела Иванова	ИБЕИ-БАН	
2.	Райна Начева	ИБЕИ-БАН	

Наличие в близост до находището на:	да / не	Разстояние до находището [в м]	
Туристически пътеки	не		
Горски пътища	да	0-1 м	
Потоци	не		
Реки	не		
Обработваеми места	не		
Населени места	не		
Постройки	не		
Пътища	не		
Флористичен район: <u>подчертава се</u> Беласица, Витошки район, Дунавска равнина, Западни гранични планини, Знеполски район, Долината на р. Места, Пирин, Предбалкан, Рила, Родопи (Западни, Средни, Източни), Средна гора (Западна, Средна, Източна), Струмска долина, Странджа, Североизточна България, Славянка, Стара планина (Западна, Средна, Източна), Софийски район, Тракийска низина, Тунджанска хълмиста равнина, Черноморско крайбрежие (северно, южно)			
Отчетна единица : <u>подчертава се</u> дърво, храст, <u>храстче</u> , отделно тревисто растение, туфа, цветоносен стрък, вегетативни листни розетки, вегетативен летораст, генеративен летораст, млади връхни разклонения, група			
Фенологична фаза:			
Вегетативно развитие на популацията:		[отбелязва се с +]	
Поници, пъпки			
Начало на вегетация			
Вегетация		+	
Край на вегетация			
Отмиране			
Генеративно развитие на популацията:		[отбелязва се с +]	
Появяване на съцветия /спороносните листа			
Бутонизация /начало на спорообразуване			
Начало на цъфтежа /спорообразуване			
Пълен цъфтеж /спороносене		+	
Край на цъфтежа/ спороносенето		+	
Узряване на плодовете/спорангиите			
Зрели плодове/спорангии			
Няма признаци на генеративни органи			
GPS координати на популацията (WGS 84): Longitude Latitude			
Longitude 41.806535	Longitude 41.80147	Longitude 41.787995	Longitude 41.783004
Latitude 24.164814	Latitude 24.164322	Latitude 24.175188	Latitude 24.172172
Характеристика на местообитанието:			
Изложение: N, S, E, W, NE, NW, SE, SW		Форма на релефа: равна или с лек наклон	
Наклон в градуси: [отбелязва се с +]		Основна скала: [отбелязва се с +]	
1–5°	+	силикат	+
6–10°		варовик	

11–15°		лъос	
16–20°		пясъчник	
21–25°		неразкрито	
26–30°		друга основна скала:	
31–35°			
36–40°			
Почва: кафява планинско-горска			
Тип: [отбелязва се с +]		Мощност: [отбелязва се с +]	
Смолници		плитки	+
Метаморфни	+	средномощни	+
Черноземи		мощни	
Файоземи		Ерозия: [отбелязва се с +]	
Лесивирани		неерозизирано	+
Планосоли		слабо ерозирано	+
Жълтоземи		силно ерозирано	
Торфенисти			
Влажност: [отбелязва се с +]		[отбелязва се с +]	
Сухи		преовлажнени	
умерено влажни	+	заливни	
Влажни		с променлива влажност	
Категория природно формиране:		[отбелязва се с +]	
Морски местообитания			
Крайбрежни местообитания			
Блата, торфища и мочурища			
Тревни съобщества и съобщества на мъхове и лишей		+	
Храстови, храстчеви и тундрови съобщества			
Гори, горски и други залесени територии			
Скални местообитания			
Общо проективно покритие на растителността в %:		95 %	
Тип растителност:		[отбелязва се с +]	
Широколистни летезелени листопадни гори от средноевропейски тип			
Степна растителост			
Бореално-планинска растителост		+	
Аркто-алпийска растителост			
Средиземноморска растителост			
Водна растителост			
Проективно покритие на дървесните видове в %:		70-80 %	
№	Дървесни видове (латинско име)		
1.	Picea abies	5.	
2.	Pinus sylvestris	6.	
3.		7.	
4.		8.	
Проективно покритие на храстите в %:		< 40 %	
№	Храсти (латинско име)		
1.	Bruckenthalia spiculifolia	5.	Salix caprea
2.	Juniperus sibirica	6.	
3.	Vaccinium vitis-idaea	7.	

4.	Chamaecytisus absinthioides	8.	
Проективно покритие на тревистите видове в %: 80%			
№	Тревисти видове (латинско име)		
1.	Genista depressa	5.	Luzula sylvatica
2.	Genista sagittalis	6.	Plantago major
3.	Agrostis capillaris	7.	Fragaria vesca
4.	Veronica chamaedrys	8.	Pilosella sp.
№	Други консервационно значими видове (латинско име)		
1.	Viola rhodopeia	5.	
2.		6.	
3.		7.	
4.		8.	
№	Конкуриращи видове (латинско име)		
1.	Bruckenthalia spiculifolia	5.	Picea abies
2.	Juniperus sibirica	6.	Pinus sylvestris
3.	Vaccinium vitis-idaea	7.	
4.	Chamaecytisus sp.	8.	
Площ на популацията в ha:		< 2 ха	
Плътност на популацията (брой отчетни единици / m ²):	Вегетативни:	Генеративни:	Общо:
	неприложимо	неприложимо	
Проективно покритие на наблюдавания вид в %:		5	
Брой отчетни площадки:			
№	Наличие на инвазивни видове:	% на засегната популация:	
1.	не		
2.			
3.			
№	Заплахи и природни явления:	% на засегната площ / популация:	
1.	Горско-стопански мероприятия	30	
2.	Обрастване с дървета и храсти	70	
3.	Разораване	20	
4.	Интензивно използване на горските пътища	95	
№	Взети мерки за опазване и възстановяване:		
1.	Предложение за обявяване на Защитена Местност		
2.	Изграждане на предпазни огради за предотвратяване на увреждане или изкореняване на индивиди/цели групи от растения по време на горско-стопанските мероприятия		
3.			

Бележки:

Почти цялата популация на *Genista germanica* е разположена по крайпътните шкарпи край горския път между яз. Тошков чарк и яз. Широка поляна. Тя обаче не е непрекъсната – установени са едва 10 участъка, в които се срещат по-малки или по-големи групи от растения, единични растения или клонове. Индивидите обаче не могат да бъдат изброени с точност, тъй като всеки опит да бъде отграничено едно растение от друго може да доведе до увреждането му.

Преценено е, че при мониторинга следва да се наблюдава наличие или отсъствие от тези участъци, но не и да се изброяват отделните растения.

Снимки [отбелязва се с + наличието на снимки, направени по време на наблюдението]	+
Карти [отбелязва се с + наличието на карта/ карти на мястото за наблюдение]	

Приложение 6. Методика и протокол за събиране, съхранение и предоставяне на семена.

Методика за събиране, съхранение и предоставяне на семена от растителния вид Немска жълтуга (*Genista germanica*) от сем. Бобови (*Fabaceae*)

1. Общи сведения за вида, природозащитен статус, разпространение и популации

Немската жълтуга е един от най-редките представители на род Жълтуга (*Genista*) от сем. Бобови (*Fabaceae*) в България. Защитен вид, включен в Приложение № 3 на Закона за биологичното разнообразие, в Червения списък на висшите растения в България (2009) и в *Червена книга на Република България, Т. 1. Растения и гъби* (под печат) с категория "Критично застрашен".

Немската жълтуга е разпространена в Европа – от Югозападна Франция до Централна Русия и от Швеция до Централна Италия и България. У нас се среща в едно находище в Западни Родопи, Пазарджишка област, землището на гр. Батак, в района между язовир Тошков чарк и язовир Широка поляна.

Немската жълтуга е многогодишно растение, ниско храстче или полухрастче, хамефит. Цъфтежът започва през първата половина на м. юни и продължава до средата на м. юли. Узряването на семената е основно през м. август, но може да продължи и през първата част на м. септември в зависимост от климатичните условия и месторастенето. Опрашва се от насекоми. Размножава се със семена и вегетативно. Характеризира се с относително ниска семенна продукция (във всеки плод се образуват само 1–3 семена), но сравнително висока кълняемост на семената – около 70% в оранжерийни условия. Част от семената покълват още на следващата пролет, но друга част остават в покой още 1–2 години. Семенното размножаване е затруднено в някои години поради абортване на голяма част от зародишите.

Популацията е с площ под 2 ха и численост под 1500 индивида. Състои се от единични екземпляри и/или малки групи, неравномерно разпределени по крайпътните шкарпи до горски път. Понякога се образуват по-големи петна с клонален характер.

2. Място за събиране на семена

Семена се събират от популацията в землището на гр. Батак, в района между яз. Тошков чарк и яз. Широка поляна.

3. Количество на семената

Не може да се предвиди точно какво количество семена да се събират, тъй като това зависи от климатичните условия през вегетационния сезон в съответната година. При благоприятни условия и обилен цъфтеж с последвало успешно образуване на семена общото количество на събраните семена е 500–1000 бр., като плодовете се събират от различни индивиди.

4. Технология за събиране и съхранение на семената

Семената се събират в хартиени пликосе в период на пълна зрялост – м. август/м. септември. Семената са узрели, когато бобовете са обагрени в кафяво. Възможно е да се събират и частично покафенели плодове, но тогава събирането трябва да е с част от

стъблото (дълго около 2–3 см) и пробата се оставя да доузрее в това състояние на сянка при стайна температура поне 3–4 седмици, преди да се извадят семената. Пробата се придружава от хербарен образец, който, предвид изключителната рядкост на растението, трябва да е малък, но достатъчно представителен. Хербарните образци се внасят в хербариума на ИБЕИ (SOM).

До предаването на семената в семенната банка те се съхраняват съгласно изискванията на Протокола за събиране, съхранение и предоставяне на семена в семенни банки, представен по-долу.

Методиката е разработена от експертите Д. Иванова и Р. Начева от ИБЕИ, БАН в съответствие с Протокол за събиране, съхранение и предоставяне на семена в семенни банки от целевите видове по проект "*Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати*".

Протокол

за събиране, съхранение и предоставяне на семена в семенни банки от целевите видове по проект

"*Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати*"

1. Увод

За опазването на растителното разнообразие ключова роля имат *in situ* дейностите, но от съществено значение е и опазването на растителните видове извън техните естествени находища (*ex situ*). Тези принципи са залегнали в Конвенцията за биологичното разнообразие (CBD, <http://www.cbd.int>), Глобалната Стратегия за опазване на растенията (GSPC, <http://www.cbd.int/gspc/>) и Европейската стратегия за опазване на растенията (ESPC, http://www.plantaeuropa.org/pe-EPCS-what_it_is.htm).

Събирането и съхранението на семена в семенни банки е процедура, широко използвана за *ex situ* опазването на растителните генетични ресурси. Събраните семена могат да бъдат използвани за научни изследвания, реинтродукция в естествените местообитания на видовете за подобряване на възобновителните процеси в популациите с ограничено разпространение и ниска численост, и др.

За създаването на прецизен протокол за събиране на семена е необходимо да се познава много добре биологията на целевите видове. Събирането на семена следва да бъде съобразено със семенната продукция на конкретния вид и да бъде осъществено така, че не се нарушават и затрудняват размножителните и възобновителни процеси в популацията. Неконтролираното събиране на семена и засаждането им в природата може да доведе до неблагоприятни последици, като интродукцията на "чужди" гени в близкоразположени популации на същия вид, което може да влоши локалния генен фонд и да намали жизнеността на популациите.

Целевите видове от проект "*Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати*" са едни от най-редките и с висока консервационна стойност видове в българската флора, в повечето случаи с единични находища, с ограничена площ и ниска численост на популациите. От съществено значение тук е правилната преценка на семенната продукция и възможното количество семена, което може да бъде събрано

и съхранено в семенни банки, така, че това да не се отрази негативно на размножителните и възобновителни процеси в популациите. В този смисъл за всеки вид е представена отделна методика, съобразена с неговата специфика.

2. Цел на събирането и съхранението на семена от целевите видове

Основната цел на процедурата по събиране и дългосрочно съхранение на семена в семенни банки е подпомагане на *ex situ* опазването на генетичния фонд от редки и застрашени от изчезване видове от българската флора.

3. Общи правила за събиране на семената

При формулирането на правилата е използван Наръчник за събиране на семена от диви растителни видове за нуждите на ENSCONET (2009).

3.1. Събирането на семена трябва да бъде извършено след издаване на разрешително от МОСВ.

3.2. В общия случай се събират семена от всички известни популации на вида, а когато това не е възможно, се избират поне 5 популации, разположени в различни части на ареала на вида. Събраните семена от всяка популация се съхраняват отделно. Ако в популацията има екологични типове, е необходимо семената от всеки екотип да се съхраняват поотделно.

В конкретния случай, отнасящ се до целевите видове от проекта, когато популациите на вида са повече от една, е препоръчително семена да бъдат събрани поне от една от тези популации, която, по преценка на експертите, е най-представителна и в нея не съществува риск от нарушаване на размножителните и възстановителни процеси.

3.3. Преди събирането на семената е необходимо да се провери дали те са достатъчно зрели и дали не са увредени. При видовете от сем. *Fabaceae* и сем. *Asteraceae* често семената са увредени от насекоми или са празни и такива семена не се събират.

3.4. Събирането следва да става от индивиди, по възможност равномерно разпределени в границите на цялата популация.

3.5. В общия случай се препоръчва да се събират семена от 50 до 200 индивида от популация, като се събират поне по 5 семена от индивид (Falk & Holsinger, 1991).

При много редките видове е възможно да се събират семена от 10 индивида. За целевите видове от проекта това следва да бъде преценено от експертите според спецификата на видовете.

3.6. Ако броят на индивидите, от които са събрани семена, е под 20, семената от всеки индивид се съхраняват в отделни пликосе.

3.7. За предотвратяване на риска от засягане на възпроизводителния процес на популацията е препоръчително да не се събират повече от 20% от наличните зрели семена в нея.

3.8. При възможност преди предаване на семената да се тества относителната им влажност и ако е над 50% или ако въздушната влажност е висока – да се прибави силикагел в пликосете.

3.9. Преди предаване на семената в семенни банки по възможност да се определи тяхната кълняемост в лабораторни условия, което да бъде отбелязано в съответната методика/документация.

4. Съхранение на семената до предаването им в семенни банки

4.1. Събирането на семената става в платнени или хартиени пликове, добре затворени.

4.2. Всяка проба се придружава от хербарен материал.

4.3. Семената се оставят на проветриво място за просъхване.

4.4. Семената се съхраняват в хартиени пликове на сухо, сенчесто и проветриво място.

4.5. Семената се предават в семенната банка до 1 месец след събирането им.

5. Придружаваща документация при предаване на семената в семенни банки

Всяка проба се придружава от:

- име на вида на български и латински език;
- име на семейството на български и латински език;
- местонахождение с географски координати;
- дата на събиране и колектор;
- количество събрани семена.

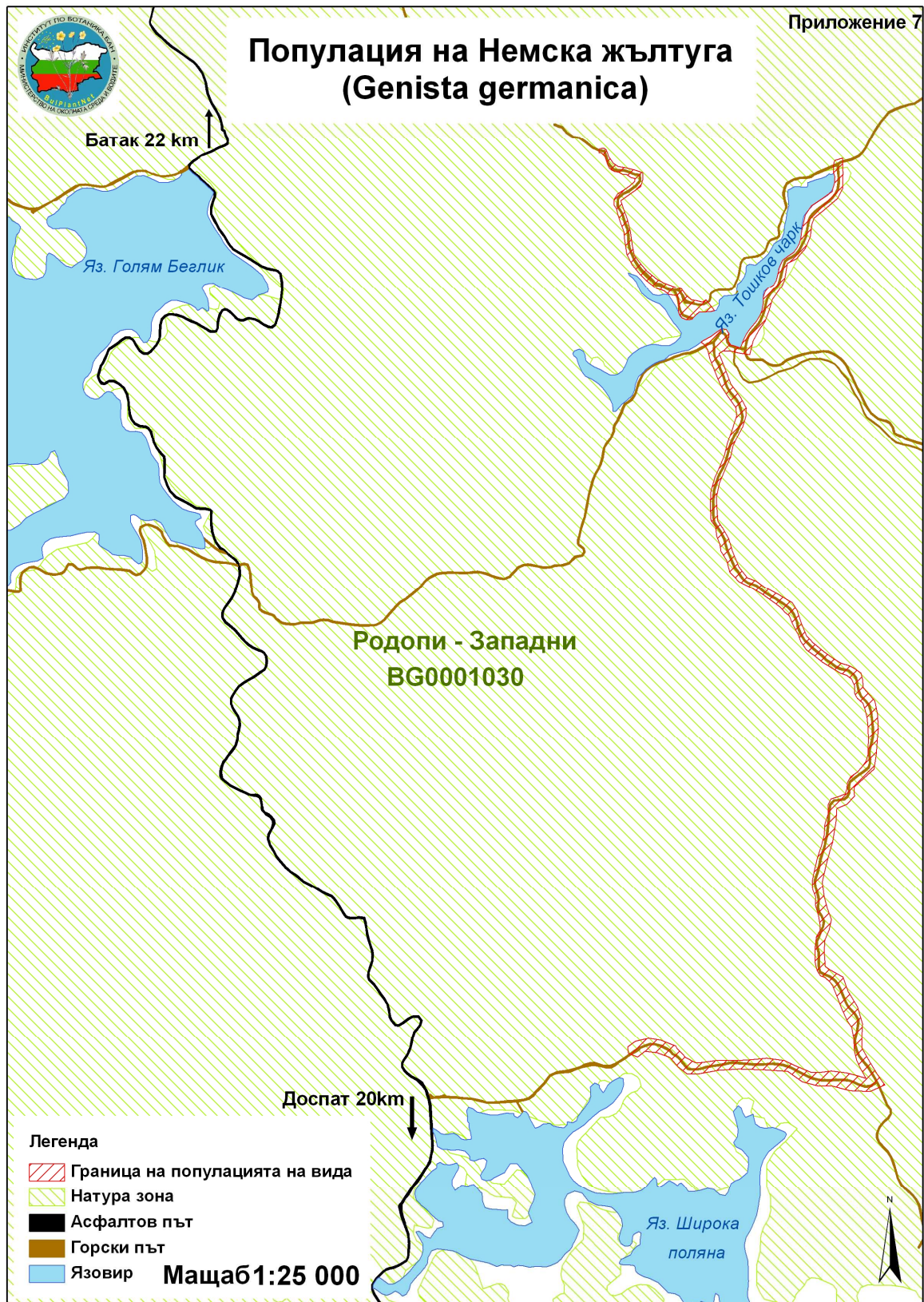
6. Допълнителни указания към методиката за конкретния вид

В методиката се описват най-важните биологични особености на конкретния растителен вид по параметрите:

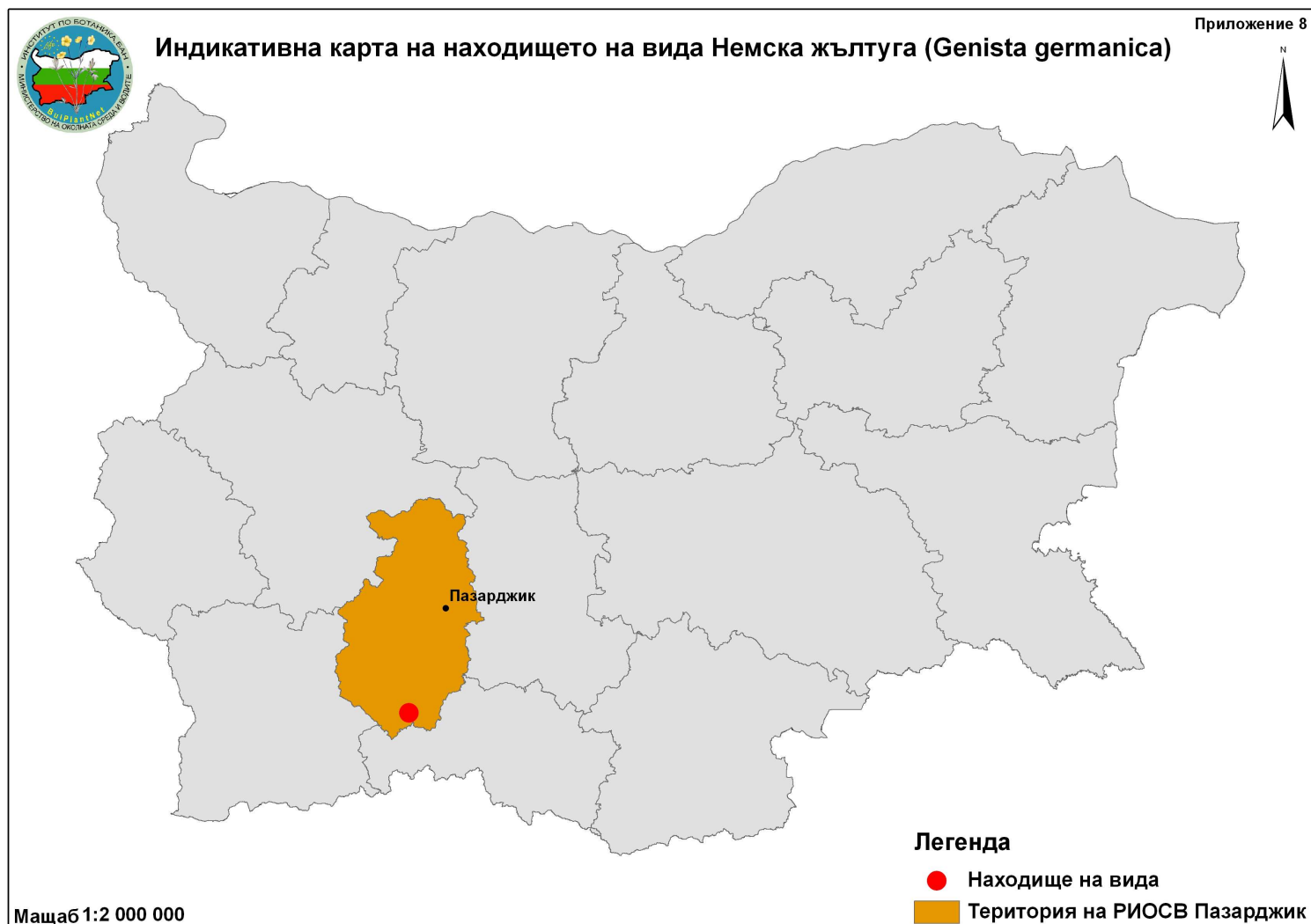
- Биологичен тип и жизнена форма.
- Фенологична характеристика.
- Семенна продукция и кълняемост на семената.
- Данни за числеността на популацията/популациите.

Протоколът е изготвен от екип на проект "Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати", финансиран от Програмата на ЕС за околна среда Life+ и МОСВ.

Приложение 7. Обща карта на всички известни находища на вида.

Приложение 8. Индикативна карта за находището.

Приложение 9. Заповеди за обявяване на Защитени територии.

БРОЙ 31

ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК

СТР. 97

НЕОФИЦИАЛЕН РАЗДЕЛ

ДЪРЖАВНИ ВЕДОМСТВА, УЧРЕЖДЕНИЯ И ОБЩИНИ

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ЗАПОВЕД № РД-14-16
от 21 март 2014 г.

На основание чл. 11, ал. 3 от Закона за народната просвета и чл. 28, ал. 2, т. 1 във връзка с чл. 20, т. 8 от Наредба № 7 от 2001 г. за откриване, преобразуване, промени и закриване на частни детски градини и училища и във връзка с молба от лицето, получило разрешение за откриване на Частен професионален колеж „Иком интелект“ – София, изменям Заповед № РД-14-126 от 28.07.2003 г. (ДВ, бр. 72 от 2003 г.), изм. със Заповед № РД-14-121 от 12.07.2004 г. (ДВ, бр. 66 от 2004 г.), изм. със Заповед № РД-14-154 от 21.07.2006 г. (ДВ, бр. 64 от 2006 г.), изм. и доп. със Заповед № РД-14-356 от 22.07.2008 г. (ДВ, бр. 71 от 2008 г.), изм. и доп. със Заповед № РД-14-66 от 21.06.2010 г. (ДВ, бр. 52 от 2010 г.), изм. и доп. със Заповед № РД-14-39 от 16.06.2011 г. (ДВ, бр. 51 от 2011 г.), както следва:

В изречението „Колежът организира обучение по професионални направления“ се добавя: „т. 4. код 813 Спорт, професия код 813030 Тренинг, специалност код 8130301 Конен спорт – четвърта степен на професионална квалификация, с прием след завършено средно образование, дневна и заочна форма на обучение“.

Министър:
Ан. Клисарова

2195

ЗАПОВЕД № РД-14-17
от 21 март 2014 г.

На основание чл. 11, ал. 3 от Закона за народната просвета във връзка с чл. 18, ал. 2, т. 1 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета и чл. 17 от Наредба № 7 от 2001 г. за откриване, преобразуване, промени и закриване на частни детски градини и училища разрешавам на „Мечтатели 2013“ – ООД, представлявано от София Руменова Николова-Мянова, ЕИК 202766576, седалище и адрес на управление Варна 9002, район „Приморски“, ул. Битоля 36, ет. 7, ап. 16, да открие Частно основно училище „Мечтатели“ – Варна.

1. Училището има право да организира и провежда обучение в дневна форма по утвърден учебен план за основно образование.

2. Училището има право да издава удостоверение за завършен клас, удостоверение за завършен начален етап на основно образование и свидетелство за основно образование.

3. Официалният адрес на Частно основно училище „Мечтатели“ – Варна, е: Варна, ул. Димитър Икономов 36, УПИ I, кв. 19 по плана на 23-ти м.р., гр. Варна.

4. Обучението се провежда на адрес: Варна, ул. Димитър Икономов 36, УПИ I, кв. 19 по плана на 23-ти м.р., гр. Варна.

5. Училището се управлява и представлява от г-жа Теодора Вълканова Момчева.

Министър:
Ан. Клисарова

2196

ЗАПОВЕД № РД-14-18
от 21 март 2014 г.

На основание чл. 11, ал. 3 от Закона за народната просвета във връзка с чл. 18, ал. 2, т. 1 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета и чл. 17 от Наредба № 7 от 2001 г. за откриване, преобразуване, промени и закриване на частни детски градини и училища разрешавам на Лилия Бориславова Борисова, адрес – София 1324, ж.к. Люлин, бл. 802, вх. П, ет. 5, ап. 16, да открие Частен професионален колеж по спорт и мениджмънт – София.

1. Колежът има право да организира и провежда обучение по утвърдени учебни планове по професионално направление код 345 Администрация и управление, по професия код 345020 Фирмен мениджър, специалност код 3450212 Предприемачество и мениджмънт;

– по професионално направление код 811 Хотелиерство, ресторантьорство и кетеринг, по професия код 811010 Хотелиер, специалност код 8110102 Организация и управление на хотелиерството;

– по професионално направление код 813, по професия код 813030 Тренинг, специалност код 8130301 По вид спорт – баскетбол, волейбол, футбол;

– по професионално направление код 813, по професия код 813050 Инструктор по фитнес, специалност код 8130501 Фитнес – четвърта степен на професионална квалификация, прием след завършено средно образование, заочна форма на обучение.

2. Колежът има право да издава свидетелство за професионална квалификация.

3. Официалният адрес на Частен професионален колеж по спорт и мениджмънт – София, е: София, ж.к. Люлин 7, бл. 744, ет. 1.

4. Обучението се провежда на адрес: София, ж.к. Люлин 7, бл. 744, ет. 1.

5. Колежът се управлява и представлява от Лилия Бориславова Борисова.

Министър:
Ан. Клисарова

2197

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ЗАПОВЕД № РД-183
от 6 март 2014 г.

На основание чл. 39 във връзка с чл. 33, ал. 1, т. 2 и чл. 43 от Закона за защитените

територии (ЗЗТ) с цел опазване на растителен вид – Немска жълтуга (*Genista germanica*), и неговото местообитание:

1. Обявявам защитена местност „Немска жълтуга“ в землището на гр. Батак, община Батак, област Пазарджик, с площ 16,718 дка.

2. Защитена местност „Немска жълтуга“ включва поземлени имоти с идентификатори 02837.15.200, 02837.15.201, 02837.15.202, 02837.15.206, 02837.15.207, 02837.15.208, 02837.15.209, 02837.15.210 по кадастралната карта и кадастралните регистри за землището на гр. Батак, община Батак, област Пазарджик, одобрена със Заповед № РД-18-10 от 12.04.2011 г. на изпълнителния директор на Агенцията по геодезия, картография и кадастър (ДВ, бр. 36 от 2011 г.), с обща площ 16,718 дка.

3. В границите на защитената местност се забранява:

3.1. промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;

3.2. търсене, проучване и добив на подземни богатства;

3.3. строителство, с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения;

3.4. внасяне на неместни видове;

3.5. складиране и извозване на дървен материал;

3.6. залесяване.

4. След влизане в сила на заповедта РИОСВ – Пазарджик, да предприеме необходимите действия по отразяване на защитената местност в кадастралната карта и кадастралните регистри за землището на гр. Батак, ЕКАТТЕ 02837, община Батак, област Пазарджик.

5. Защитената местност да се впише в Държавния регистър на защитените територии при Министерството на околната среда и водите.

6. Нарушителите на тази заповед се наказват съгласно административнонаказателните разпоредби на Закона за защитените територии.

Заповедта може да бъде обжалвана по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред Върховния административен съд в едномесечен срок от обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър:
И. Михайлова

2070

ЗАПОВЕД № РД-185 от 6 март 2014 г.

На основание чл. 110 във връзка с чл. 113, ал. 2 и чл. 109, ал. 2 от Закона за биологичното разнообразие поради обстоятелството, че са невъзстановимо увредени:

1. Заличавам от Държавния регистър на защитените природни обекти следните вековни дървета:

1.1. вековно дърво от вида Зимен дъб (*Quercus petraea*), намиращо се в землището на с. Бистрилица, община Берковица, област Монтана, обявено със Заповед № 174 от 9.03.1983 г. на КОПС при МС (ДВ, бр. 26 от 1983 г.); вековно дърво е заведено в Държавния регистър на защитените природни обекти под № 1490;

1.2. вековно дърво от вида Цер (*Quercus cerris*), намиращо се в местност Белов рът, землището на с. Лесковец, община Берковица, област Монтана, обявено със Заповед № 1241 от 22.11.1985 г. на КОПС при МС (ДВ, бр. 94 от 1985 г.); вековното дърво е заведено в Държавния регистър на защитените природни обекти под № 1701;

1.3. вековно дърво от вида Цер (*Quercus cerris*), намиращо се в местност Белов рът, землището на с. Лесковец, община Берковица, област Монтана, обявено със Заповед № 1241 от 22.11.1985 г. на КОПС при МС (ДВ, бр. 94 от 1985 г.); вековното дърво е заведено в Държавния регистър на защитените природни обекти под № 1712.

2. Промяната да се отрази в регистрите по чл. 113, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие.

Заповедта подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред Върховния административен съд в едномесечен срок от обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър:
И. Михайлова

2071

ЗАПОВЕД № РД-186 от 6 март 2014 г.

На основание чл. 110 във връзка с чл. 113, ал. 2 и чл. 109, ал. 2 от Закона за биологичното разнообразие поради обстоятелството, че са невъзстановимо увредени:

1. Заличавам от Държавния регистър на защитените природни обекти следните вековни дървета:

1.1. Чинар (*Platanus sp.*), намиращо се в местността Св. св. Константин и Елена в квартал Лъджа, землището на Ивайловград, община Ивайловград, област Хасково, обявено със Заповед № 216 от 5.04.1979 г. на КОПС при МС (ДВ, бр. 35 от 1979 г.), заведено в Държавния регистър под № 1074.

1.2. Черен бор (*Pinus nigra*), намиращо се в местността Гробището, землището на с. Бял кладенец, община Стамболово, област Хасково, обявено със Заповед № 2592 от 13.09.1961 г. на ГУТ при МС, заведено в Държавния регистър под № 400.

1.3. Летен дъб (*Quercus robur*), намиращо се в землището на Димитровград, община Димитровград, област Хасково, обявено със Заповед № 1042 от 30.11.1984 г. на КОПС при МС (ДВ, бр. 102 от 1984 г.), заведено в Държавния регистър под № 1652.

1.4. Чинар (*Platanus sp.*), намиращо се в местността Хухленския чинар, землището на с. Хухла, община Ивайловград, област Хасково, обявено със Заповед № 715 от 12.03.1975 г. на МГОПС, заведено в Държавния регистър под № 721.

1.5. Полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), намиращо се в с. Пазарци, община Момчилград, област Кърджали, обявено със Заповед № 543 от 23.05.1984 г. на КОПС при МС (ДВ, бр. 48 от 1984 г.), заведено в Държавния регистър под № 1658.